Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, judecător Alexandru Mardari
Dosarul nr. 2a-3057/24
(2-22148113-02-2a-29072024)

D E C I Z I E

8 octombrie 2025 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:
Președintele completului, judecătorul Valeriu Arhip
Judecătorii Diana Corlăteanu şi Nicolae Ghedrovici
Grefier Gabriela Catrinesco

examinând, în şedinţă de judecată publică, cererile de apel declarate de reprezentantul Procuraturii Generale, Alina Vochin și reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 septembrie 2023, prin care a fost admisă acțiunea,

în cauza civilă, la cererea înaintată de Gheorghe Marchitan către Statului Republica Moldova, reprezentat de Ministerul Justiţiei, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii,

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului:

La 10 octombrie 2022, Gheorghe Marchitan a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Statului Republica Moldova, reprezentat de Ministerul Justiţiei, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând repararea prejudiciului moral cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indicat, că Gheorghe Marchitan a indicat că, și-a început activitatea în calitate de judecător în cadrul Judecătoriei Căinari la 15.06.1990 și a fost eliberat onorabil din funcție după o perioadă de 20 ani de activitate, potrivit Decretului nr. 456 din 29.12.2011 al Președintelui interimar al Republicii Moldova, Marian Lupu.

A menționat, că la 15.09.2016, Procurorul general, Eduard Harunjen, a emis ordonanța de începere a urmăririi penale în privința lui Gheorghe Marchitan în baza elementelor constitutive a infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal-complicitatea în spălarea banilor prin emiterea actelor de dispoziție judecătorești.

La 20.09.2016, Consiliul Superior al Magistraturii a emis hotărârea nr. 608/25, prin care a eliberat acordul pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală față de mai mulți

judecători, dintre care și față de reclamant, inclusiv cu aplicarea măsurilor preventive, iar prin ordonanța procurorului Dorin Compan ultimul a fost reținut.

La 21.06.2016 procurorul Dorin Compan l-a pus sub învinuire pe Gheorghe Marchitan, fiindu-i adusa acuzare in temeiul art. 42 alin. 5) și 243 alin.3) lit. b) Cod penal. Ulterior, procurorul a solicitat demersuri privind arestarea preventiva, iar judecătorii de instrucție au autorizat începând cu data de 22.09.2016, arestarea preventivă după cum urmează. La 22.09.2016, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a emis mandat de arestare pe un termen de 30 zile, începând cu 20.09.2016, fiind menținută prin Decizia Curții de Apel Chisinau din 29.09.2016. La 19.10.2016, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a emis mandat de arestare pe un termen de 25 zile, fiind menținută prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 31.10.2016. La 14.11.2016, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a emis mandat de arestare pe un termen de 20 zile, fiind menținută prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 23.11.2016. La 02.12.2016, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a emis mandat de arestare pe un termen de 20 zile, iar prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 15.12.2016, a fost casata încheierea Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 02.12.2016 și s-a aplicat reclamantului măsură preventiva arestul la domiciliu pe un termen de 20 zile începând cu 15.12.2016. La 22.12.2016, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a aplicat in privința reclamantului măsură preventiva sub formă de liberare provizorie sub control judiciar pe un termen de 30 zile cu interdicția de a nu parași tara, începând cu 24.12.2016.

A comunicat, că la 30.09.2020, prin Ordonanța Procuraturii Anticorupție, Gheorghe Marchitan a fost scos definitiv de sub urmărire penală, din motiv ca fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 243 al. (3) lit. b) din Cod Penal, cu reabilitarea integrală a acestuia, așa cum prevede art. 275 pct. 3) Cod de Procedură Penală coroborat cu art. 284 al. 1)- al.(2) pct. 3) Cod de Procedură Penală.

Consideră reclamantul Gheorghe Marchitan că a fost tras ilegal la răspundere penală, având statut de bănuit (timp de o zi) si învinuit pe o perioada de 4 ani si 10 zile începând cu 20.09.2016 până la 30.09.2020, suplimentar a depus o plângere în adresa procuraturii privind încălcarea termenului rezonabil a urmăririi penale, iar prin ordonanța procuraturii din 03.09.2020 procuratura a admis o astfel de încălcare.

Indică reclamantul că, pe perioada 20.09.2016 până la 15.12.2016 s-a aflat in detenție, fiindu-i aplicată măsură preventiva sub formă de arest preventive, în total 88 zile, în perioada 15.12.2016-24.12.2016 i s-a aplicat măsură preventiva sub formă de arest la domiciliu, în total 9 zile, în perioada 24.12.2016-23.01.2017 i s-a aplicat măsură preventiva sub formă de liberare de control judiciar cu interdicția de a nu parași tara pe o perioadă de 30 zile, în total fiindu-i aplicate măsuri preventive sub diferite forme pe parcursul a 127 zile.

La momentul arestării, reclamantul era o persoana în etate, având vârsta de 68 de ani, era grav bolnav de hipertensiune arteriala de gradul 3, iar circumstanțele date au fost invocate de avocat în toate referințele la demersul procurorului privind prelungirea duratei de arest și recursurile avocatului privind contestarea încheierilor judecătorești privind aplicarea măsurii de arest, iar doar Decizia Curții de Apel Chișinău din 15.12.2016, s-a luat in considerație boala gravă a reclamantului și a fost plasat sub arest la domiciliu.

Pe parcursul a mai mult de 4 ani, Gheorghe Marchitan s-a aflat sub urmărire penală, fiind învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), 243 alin. (3) lit. b) Cod penal, iar art. 16 alin. (4) Cod penal o califică ca o infracțiune gravă.

Menționează că, anterior a fost o persoană cu funcție înaltă de răspundere, cu statut social deosebit în societate, conform prevederilor art. 114-116 din Constituție, iar urmărirea penală și arestarea acestuia i-a degradat foarte serios imaginea sa, onoarea și demnitatea în țară, printre rude, prieteni inclusiv locuitorii sat. Coșcalia, unde își are domiciliul de bază.

Solicită reclamantul Gheorghe Marchitan repararea prejudiciului moral din contul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Marchitan Gheorghe în sumă de 450 000 lei.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 21 septembrie 2023, cererea de chemare în judecată înaintată de Marchitan Gheorghe a fost admisă și, respectiv, s-a încasat din contul statului prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Marchitan Gheorghe, suma de 351 000 lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 22 septembrie 2023 reprezentantul Ministerului Justiției , Constantin Cachița a declarat apel, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Invocând dezacordul cu soluția primei instanțe, 3 octombrie 2023, Procuratura Generală a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 21 septembrie 2023, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, de respingere integrală a acțiunii.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului **reprezentantul Ministerului Justiției** a menționat, că pretențiile reclamantului nu sunt susținute de probe pertinente, concludente și verosimile, iar instanța de fond a ignorat poziția Ministerului Justiției și a intervenientului accesoriu, apreciind în mod eronat și superficial circumstanțele cauzei.

S-a subliniat că nu sunt întrunite condițiile prevăzute de Legea nr. 1545/1998 pentru angajarea răspunderii patrimoniale a statului, întrucât simpla scoatere de sub urmărire penală nu generează automat dreptul la repararea prejudiciului, acesta trebuind dovedit prin probe.

Ministerul Justiției a contestat concluzia instanței de fond privind pretinsa tragere ilegală la răspundere penală a lui Gheorghe Marchitan, arătând că actele organelor de urmărire penală și ale instanțelor de judecată au fost legale, verificate pe calea atacului și nu au fost anulate, bucurându-se de autoritatea lucrului judecat.

De asemenea, s-a menționat că suspendarea din funcție a reclamantului a fost dispusă de Consiliul Superior al Magistraturii, instituție care nu intră sub incidența Legii nr. 1545/1998.

Totodată, s-a arătat că ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 30 septembrie 2020 nu constituie un act de reabilitare ca urmare a unor acțiuni ilegale, ci a fost emisă pentru lipsa unui act judecătoresc de dispoziție al instanței ierarhic superioare, nefiind constatate erori judiciare sau încălcări intenționate ale normelor procedurale ori materiale.

În ceea ce privește acordarea prejudiciului moral în cuantum de 351 000 lei, Ministerul Justiției a invocat lipsa unei motivări corespunzătoare a instanței de fond raportat la criteriile prevăzute de art. 11 din Legea nr. 1545/1998 și art. 219 alin. (4) CPP, arătând că nu au fost

demonstrate suferințe psihice sau fizice, rezonanță socială ori legătura de cauzalitate dintre acțiunile statului și prejudiciul pretins.

În concluzie, Ministerul Justiției a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond și respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

În motivarea apelului **reprezentantul Procuraturii Generale** a susținut, că emiterea ordonanței de scoatere de sub învinuire în privința lui Gheorghe Marchitan constituie, prin ea însăși, un act de satisfacție echitabilă. S-a subliniat că Legea nr. 1545/1998 nu instituie un drept automat la repararea prejudiciului moral, în lipsa unor dovezi concrete privind existența unui prejudiciu rezultat din încălcarea unui drept garantat de lege.

S-a arătat că, pentru acordarea unei reparații, instanța este obligată să motiveze circumstanțele concrete ale cauzei care justifică despăgubirea, astfel încât aceasta să nu fie una teoretică sau iluzorie. În speță, instanța de fond a omis să ofere o asemenea motivare, încălcând cerințele legale privind fundamentarea hotărârii.

Reprezentantul Procuraturii Generale a invocat faptul, că reclamantul nu a prezentat probe care să demonstreze existența unor suferințe morale susceptibile de compensare patrimonială, condiție esențială pentru acordarea prejudiciului moral.

S-a menționat, că instanța de fond nu a justificat în niciun mod modul de stabilire a cuantumului prejudiciului moral în mărime de 351 000 lei, ceea ce denotă nemotivarea hotărârii sub acest aspect. Totodată, s-a susținut că suma acordată este excesivă și disproporționată în raport cu practica instanțelor naționale și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care, în cauze similare, a acordat despăgubiri semnificativ mai mici (Alparslan Altan c. Turciei, Straistă c. Moldovei, X c. Moldovei, Durlești̦eanu c. Moldovei, E.B. c. Moldovei).

În pofida existenței Recomandării nr. 6 privind satisfacția echitabilă și a practicii constante a Curții Supreme de Justiție, s-a constatat că instanțele naționale examinează neuniform litigiile privind repararea prejudiciului moral, fapt ce generează un impact negativ asupra securității juridice și creează precedente dificil de corectat în timp.

În concluzie, reprezentantul Procuraturii Generale a apreciat că instanța de fond, la pronunțarea hotărârii din 21 septembrie 2023, nu a respectat prevederile Legii nr. 1545/1998 și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, neasigurând un just echilibru între interesele individuale ale intimatului și interesul general al societății. Prin urmare, cuantumul prejudiciului moral acordat în sumă de 351 000 lei este nejustificat și excesiv, motiv pentru care se impune casarea hotărârii sub acest aspect.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost pronunțat la 21 septembrie 2023, iar cererile de apel au fost depuse de reprezentantul Ministerului Justiției la 22 septembrie 2023 și respectiv, de reprezentantul Procuraturii Generale la 3 octombrie 2023, Colegiul judiciar constată că acestea au fost declarate în termen.

Poziția părților în ședința de apel:

În ședința instanței de apel reprezentantul apelantului/pîrît Ministerul Justiției, Daniel Pîntea a susținut cererea de apel și a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat.

Reprezentantul apelantului/pîrît Procuratura Generală, cît și intimatul Gheorghe Marchitan, fiind citați legal, nu s-au prezentat în ședința instanței de apel. Urmare a acestui fapt și în corespundere cu prevederile art. 379 alin. (1) Cod de procedură civilă, Colegiul a dispus examinarea cauzei în lipsa acestora.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelurile declarate drept neîntemeiate și care urmează a fi respinse, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărârea primei instanțe.

În temeiul art. 240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În acord cu prevederile art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

Din conţinutul celor relatate Colegiul reţine că, sarcina instanţei de apel derivă reieşind din dispoziţiile art. 373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

Colegiul reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare (Hirro Balani c.Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce iau fost prezentate.

Instanţa de apel menţionează că, art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Potrivit art. 117 alin. (1), (2) CPC, probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa

soluționare a cauzei. În calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

În acord cu art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În corespundere cu art.121 CPC, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În conformitate cu art.130 alin.(1)-(4) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Așadar, din materialele cauzei urmează că, prin ordonanța din 15 septembrie 2016 a fost pornită urmărirea penală ca urmare a existenței unei bănuieli rezonabile de săvârșire de către judecătorul Marchitan Gheorghe a infracțiunii prevăzute la art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal (f.d. 20-21).

Prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii din 20 septembrie 2016 s-a eliberat acordul pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală inclusiv în privința ex judecătorului Marchitan Gheorghe (f.d.22-23).

Prin ordonanța din 20 septembrie 2016 reclamantul Marchitan Gheorghe a fost reținut. (f.d. 24- 25)

Prin ordonanța din 21 septembrie 2016 reclamantul Marchitan Gheorghe a fost pus sub învinuire incriminându-i săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal. (f.d. 28-29).

În perioada 20.09.2016-15.12.2016 reclamantul Marchitan Gheorghe a fost deținut în izolatorul CNA (f.d. 19).

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2016 față de reclamantul Marchitan Gheorghe s-a aplicat măsura preventivă sub formă de arest la domiciliu pe un termen de 20 zile. (f.d. 177-197).

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 22 decembrie 2016 s-a aplicat față de reclamantul Marchitan Gheorghe măsura preventivă sub formă de liberare provizorie sub control judiciar. (f.d. 214-217).

Prin ordonanța din 30 septembrie 2020 reclamantul Gheorghe Marchitan a fost scos de sub urmărire penală din motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal (f.d. 221-227).

Reclamantul Gheorghe Marchitan, a considerat că odată ce a fost scos de sub urmărire penală, este îndreptățit să se adreseze în instanță de judecată cu prezenta acțiune, în vederea

reparării prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii, în baza Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998.

Fiind investită cu examinarea cauzei Judecătoria Cimişlia, sediul centru, prin hotărârea din 21 septembrie 2023 a admis cererea de chemarea în judecată depusă de Gheorghe Marchitan și a încasat din contul statului prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Marchitan Gheorghe, suma de 351 000 lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate prin prisma argumentelor invocate în apel și, raportându-le la suportul probatoriu, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru constată că, prima instanța a determinat corect raportul juridic dedus judecății, a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și a dat o apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele a probelor prezentate hotărârea fiind întemeiată.

În susținerea acestei poziții, instanța de apel reține, că conform art. 53 alin. (2) al Constituţiei Republicii Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârşite în procesele penale de către organele de anchetă şi instanţele judecătoreşti.

Prevederi relevante speței se conţin în Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, care stabilesc expres atât momentul naşterii dreptului la repararea prejudiciului, cât şi condiţiile în temeiul cărora survine răspunderea statului.

Conform art. 3 alin.(1) lit. a) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Potrivit art. 6, lit. b) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

În această ordine de idei, instanţa de fond corect a reţinut că circumstanțele speței cad sub incidența prevederilor art. 3, 6 şi 7 ale Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, ori în cadrul urmării penale în privința lui Gheorghe Marchitan au fost aplicate măsuri preventive sub formă de arest, arest la domiciliu, liberare provizorie sub control judiciar, iar ulterior a fost scos de sub urmărire penală, pe motiv că în acţiunile acestuia nu există fapta infracțiunii.

În conformitate cu art. 284, alin. (1) al Codului de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privinţa persoanei a oricăror acţiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Astfel, prin faptul scoaterii de sub urmărire penală a lui Gheorghe Marchitan acesta a fost reabilitat, fapt ce atestă cu certitudine că organul de urmărire penală a încălcat principiului general potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi urmărită penal, trasă la răspundere şi judecată, împrejurare ce generează angajarea răspunderii patrimoniale a statului pentru prejudiciul material și moral cauzat prin această încălcare.

Argumentul Ministerului Justiţiei precum că în speţă nu a fost întrunită condiția specială atragerea răspunderii patrimoniale a statului, corect a fost respins de instanța de fond, ori punerea sub învinuire a lui Gheorghe Marchitan și aplicarea măsurilor preventive față de

acesta constituie acţiuni ilegale de intentare a urmăririi penale şi sunt confirmate prin faptul scoaterii de sub urmărire penală, nefiind necesară existența unui act de anulare a ordonanței de aplicare a măsurii preventive sau a altor acte emise în cadrul urmăririi penale.

Mai mult, Colegiul apreciază că argumentul invocat este o interpretare subiectivă a situaţiei de către Ministerul Justiţiei întru susţinerea poziţiei sale, ori prin prisma prevederilor art. 3 alin. (2) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanțele judecătoreşti.

Prin urmare, cele relatate în ansamblu denotă incontestabil faptul că Gheorghe Marchitan este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului material şi moral cauzat în urma acţiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii şi instanțelor judecătorești.

Susținerea apelanților potrivit căreia scoaterea de sub urmărire penală nu ar genera, prin ea însăși, dreptul la repararea prejudiciului este contrazisă de dispozițiile exprese ale art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545/1998, care prevăd că dreptul la repararea prejudiciului apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală pe temeiuri de reabilitare. Or, din actele dosarului rezultă că reclamantul Gheorghe Marchitan a fost scos definitiv de sub urmărire penală, pe motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii, circumstanță ce constituie un temei clar de reabilitare în sensul legii.

În conformitate cu art. 11, alin. (1) şi (3) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensaţiei se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracţiunii de a cărei săvârşire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată; c) rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată; e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice; g) măsura în care compensaţia bănească poate atenua suferinţele fizice şi psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie. În toate cazurile, instanţa de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral.

Aici, Colegiul menţionează că instanța de fond corect a stabilit că lui Gheorghe Marchitan i-au fost cauzate suferinţe psihice, prin faptul că a fost învinuit pentru săvârșirea unei infracţiuni pe care nu a comis-o, cauzându- i daune morale prin limitarea dreptului la libera circulație, or, acesta s-a aflat în arest preventiv, arest la domiciliu, cât şi sub măsura preventivă sub formă de liberare provizorie sub control judiciar. Astfel, la determinarea despăgubirii, se va tinde să se acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare şi, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Colegiul notează că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în aşa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să

constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victime.

Astfel, în perioada urmăririi penale şi până la scoaterea de sub urmărire penală Gheorghe Marchitan a fost limitat ilegal în drepturile sale. Respectiv, apreciind în ansamblu circumstanţele speţei şi având în vedere principiile compensării echitabile şi rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul şi gravitatea suferinţelor suportate, statutul social al persoanei, durata urmăririi penale şi examinării cauzei, aplicarea măsurii preventive, arest, arest la domiciliu şi aplicarea măsurii preventive sub formă de liberare provizorie sub control judiciar, instanţa de fond corecta a apreciat cuantumul prejudiciului moral în sumă de 352000 lei, care în opinia instanţei de apel constituie o satisfacţie, echitabilă pentru Gheorghe Marchitan.

În acest context, Colegiul respinge argumentul apelanților potrivit căruia instanța de fond ar fi acordat prejudiciul moral în lipsa probelor. În cauzele ce vizează restrângerea libertății individuale și tragerea la răspundere penală urmată de reabilitare, existența prejudiciului moral rezultă din însăși natura măsurilor aplicate și a duratei acestora, nefiind necesară administrarea unor probe suplimentare pentru dovedirea suferințelor psihice, acestea fiind prezumate în mod rezonabil.

În ceea ce privește critica referitoare la cuantumul despăgubirii, Colegiul constată că instanța de fond a aplicat corect criteriile prevăzute de art. 11 din Legea nr. 1545/1998, având în vedere durata urmăririi penale, perioada de detenție și alte măsuri preventive, natura drepturilor fundamentale lezate, statutul social al reclamantului și impactul acuzațiilor asupra reputației acestuia. Suma acordată nu apare ca fiind disproporționată sau excesivă, ci reprezintă o compensare rezonabilă și echitabilă a prejudiciului moral suferit.

Totodată, invocarea practicii Curții Europene a Drepturilor Omului nu poate conduce la reducerea automată a cuantumului despăgubirii, întrucât evaluarea prejudiciului moral se realizează în funcție de particularitățile fiecărei cauze, iar instanța națională este chemată să asigure un just echilibru între interesele individuale ale persoanei vătămate și interesul general al societății.

În lumina celor expuse, Colegiul constată că argumentele invocate în apelurile declarate nu sunt de natură să răstoarne concluziile instanței de fond, hotărârea atacată fiind adoptată cu respectarea normelor de drept material și procesual.

Faţă de cele ce preced şi, având în vedere că argumentele invocate de către apelanți nu pot constitui temei de admitere a cererilor de apel declarate, Colegiul civil reiterează concluzia de a le respinge și a menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 septembrie 2023.

În conformitate cu art. 385 alin.(1) lit. a), art. art. 389-390, CPC, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru,

d e c i d e :

Se resping cererile de apel declarate de reprezentantul Procuraturii Generale, Alina Vochin și reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 septembrie 2023, emisă în cauza civilă, la cererea înaintată de Gheorghe Marchitan către Statului Republica Moldova, reprezentat de Ministerul Justiţiei, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu

privire la repararea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

Decizia este definitivă din momentul pronunţării, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului,
judecătorul Valeriu Arhip

Judecătorii Diana Corlăteanu

Nicolae Ghedrovici